

Handläggare
Maria Engfors
Kultur- och fritidskontorets stab
Utredare
Maria.Engfors@sodertalje.se

Mottagare
Kultur- och fritidsnämnden

Revidering av samverkansöverenskommelsen med civilsamhället - beslut om remiss

Kontorets förslag till nämnden

Förslaget till ny samverkansöverenskommelse med civilsamhället sänds på remiss till övriga kommunala nämnder, kommunala funktionshinderrådet och pensionärsrådet samt till civilsamhällets organisationer i Södertälje för möjlighet att lämna synpunkter senast 2024-11-22.

Sammanfattning av ärendet

I Mål och budget 2024 gavs kultur- och fritidsnämnden i uppdrag av kommunfullmäktige att revidera kommunens samverkansöverenskommelse med civilsamhället. Den tidigare överenskommelsen ingicks 2018 och löpte ut 2022.

Med den tidigare överenskommelsen som grund har kultur- och fritidskontoret fört dialog med civilsamhället och övriga kontor inom kommunförvaltningen. Samtalen har handlat om principerna och strukturen för samverkan samt vilka åtaganden parterna kan ha gentemot varandra inom ramen för överenskommelsen. En enkätundersökning har även genomförts med representanter från civilsamhället. Kontoret har studerat andra kommuner och en region och inspirerats av deras modeller och överenskommelser för samverkan med civilsamhället. Utifrån de underlagen har kontoret bearbetat dokumentet och lämnar härmed ett förslag till ny samverkansöverenskommelse för perioden 2025-2028.

En bred förankring inom såväl kommunen som inom civilsamhället är en förutsättning för överenskommelsens genomslag och en långsiktig samverkan. Kultur- och fritidskontoret föreslår därför att förslaget till ny samverkansöverenskommelse sänds på remiss till övriga kommunala nämnder, kommunala funktionshinderrådet och pensionärsrådet samt till civilsamhällets organisationer i Södertälje för möjlighet att lämna synpunkter senast 2024-11-22.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2024-06-20 - Revidering av samverkansöverenskommelsen med civilsamhället - beslut om remiss

Förslag daterat 2024-06-20 - Samverkansöverenskommelse mellan civilsamhället och Södertälje kommun 2025-2028

Tidigare överenskommelse från 2018 - Samverkansöverenskommelse mellan idéburen sektor och Södertälje kommun

Ärendefördjupning

Bakgrund

I januari 2017 gav kommunstyrelsen i uppdrag till stadsdirektören att ta fram en överenskommelse för samverkan mellan idéburen sektor och Södertälje kommun. Syftet var att tydliggöra varandras roller, arbeta för ökad insyn och dialog samt samordna gemensamma frågor. Arbetet med att ta fram överenskommelsen leddes av kommunstyrelsens kontor och genomfördes i en dialogprocess där representanter från kommunen och idéburen sektor deltog.

Arbetet mynnade ut i en samverkansöverenskommelse som antogs av kommunstyrelsen i augusti 2018. Kommunstyrelsen beslutade samtidigt att ge kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att leda det framtida samverkansarbetet mellan kommunen och idéburen sektor utifrån det förslag till organisation och den utvecklingsplan som presenterades i en bilaga till överenskommelsen. Kommunstyrelsen gav även i uppdrag till stadsdirektören att tydliggöra och utveckla riktlinjer för kommunens avtalsformer för idéburen sektor under hösten 2018. Det uppdraget har inte återredovisats till kommunstyrelsen.

Efter att kommunstyrelsen godkänt överenskommelsen genomfördes en kickoff med bred inbjudan till civilsamhällets organisationer i Södertälje. Totalt 37 organisationer anslöt till överenskommelsen genom ett skriftligt undertecknande. En partsammansatt arbetsgrupp bildades med representanter från civilsamhället (som mest 14 stycken), kommunförvaltningen (kultur- och fritidskontoret, kommunstyrelsens kontor och socialkontoret) samt en tillfälligt anlita processledare (en konsult som även varit delaktig i framtagandet av överenskommelsen). Efter en tid utsågs även en mindre grupp från arbetsgruppen att fungera som ett arbetsutskott.

I ett första dialogforum med de anslutna organisationerna våren 2019 identifierades och prioriterades två teman att starta samverkan kring: lokaler (möjlighet att nyttja/hyra lokaler) och ekonomi (ekonomiska förutsättningar och stöd). Ett uppföljande dialogforum genomfördes hösten 2019 med fördjupning av temat ekonomi. Covidpandemin gjorde därefter att arbetet tappade fart och delvis bytte fokus. Under hösten 2020 genomfördes två digitala dialogforum där pandemins konsekvenser utgjorde tema för ena träffen och inkludering utgjorde tema för andra träffen. Arbetsgruppen fortsatte att träffas under 2021 men inga ytterligare dialogforum anordnades.

I juni 2020 gjordes en uppföljning av hur arbetet med samverkansöverenskommelsen upplevts genom intervjuer med sju representanter från arbetsgruppen. Här utkristalliserades olika förbättringsområden, bland annat kring möten och struktur. Roller och representation i arbetsgruppen, samordning inom kommunen och uppföljning av arbetet var sådant som lyftes. Resultatet låg till grund för det fortsatta utvecklingsarbetet som arbetsgruppen formulerade i en handlingsplan för 2020–2021. Under 2022 påbörjades en förankring med kommunledningen inför en återstart av arbetet efter pandemin.

Hösten 2022 löpte samverkansöverenskommelsen ut. I Mål och budget 2023 pekades det ut som ett fokusområde för kultur- och fritidsnämnden att "fortsätta och revidera samverkansöverenskommelsen". I Mål och budget 2024 tydliggjordes det som ett uppdrag från kommunfullmäktige till kultur- och fritidsnämnden med formuleringen: "Revidera samverkansöverenskommelsen i samarbete med civilsamhället och andra aktörer."

Arbetet med revideringen

Revideringsarbetet har letts av kultur- och fritidskontorets utredare i nära samarbete med föreningskonsulenterna på Föreningsstöd. Med den tidigare överenskommelsen som grund har dialog förts med civilsamhället och övriga kontor inom kommunförvaltningen. Samtalen har handlat om

principerna och strukturen för samverkan samt vilka åtaganden parterna kan ha gentemot varandra inom ramen för överenskommelsen.

För att inhämta civilsamhällets synpunkter genomfördes en workshop i maj 2024 som samtliga organisationer i kommunens föreningsregister bjöds in till. Inbjudan spreds även till registrerade trossamfund i kommunen och i sociala medier. Totalt 26 deltagare från 18 organisationer medverkade. Organisationerna tillhörde följande kategorier: trossamfund/religiös förening (5), folkbildning (4), kulturförening (3), etnisk förening (1), social förening (1), funktionshindersorganisation (1), idrottsförening (1), hem- och bygdegårdsförening (1), djurförening (1). Av de organisationer som medverkade i workshopen var hälften anslutna till den tidigare överenskommelsen. Några av deltagarna hade själva medverkat i framtagandet av den tidigare överenskommelsen och ingått i efterföljande arbetsgrupp, men merparten var nya i processen.

Efter workshopen genomfördes en uppföljande enkätundersökning där workshopdeltagarna fick chans att lämna ytterligare synpunkter. 14 av 26 respondenter svarade på enkäten. Därefter genomfördes ett dialogmöte med en mindre grupp från civilsamhällets organisationer som anmält intresse för fortsatt diskussion om överenskommelsens innehåll. Åtta personer var anmälda till mötet men enbart fyra hade möjlighet att delta. Under våren har även två träffar med övriga kontor inom kommunförvaltningen ägt rum. Samtliga kontor har medverkat med varsin representant.

Som en del i omvärldsbevakningen har kontoret studerat och inspirerats av sju andra kommuner och deras modeller och/eller överenskommelser för samverkan med civilsamhället. Dessa är: Borås, Ekerö, Helsingborg, Linköping, Uddevalla, Västerås och Örebro. Kontoret har även studerat en regional överenskommelse om samverkan mellan Region Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten och civilsamhället på regional nivå i Norrbotten.

Kontorets ingång i revideringen har varit att korta ner och konkretisera dokumentet. Den intentionen fick medhåll från både civilsamhällets organisationer och övriga kontor inom kommunförvaltningen. Utifrån insamlade underlag och genomförda dialoger har kontoret bearbetat dokumentet och lämnar härmed ett förslag till ny samverkansöverenskommelse för perioden 2025–2028.

Sammanfattning av ändringar i överenskommelsen

Förslaget till ny samverkansöverenskommelse mellan civilsamhället och Södertälje kommun är en vidareutveckling av den tidigare överenskommelsen. Grundtanken, syftet och principerna som dokumentet vilar på är desamma men texter och struktur har bearbetats med ambitionen att få ett tydligare dokument. Störst förändring har gjorts av parternas åtaganden som halverats i antal genom sammanslagningar och omformuleringar. Dokumentet har försetts med fler avsnittsrubriker för att göra det lättare att orientera sig. En del av det innehåll som tidigare låg i en bilaga till överenskommelsen har införts i huvuddokumentet. Det gäller bland annat den struktur och de former som överenskommelsen anger för parternas fortsatta arbete.

I förslaget till ny överenskommelse används begreppet civilsamhälle istället för idéburen sektor, som användes i den tidigare överenskommelsen. Civilsamhället är det begrepp som är mest vedertaget idag för att beskriva arenan. Politikområdet går under namnet *politiken för det civila samhället* och den myndighet som ansvarar för frågorna heter Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). När kommunfullmäktige gav kultur- och fritidsnämnden i uppdrag att genomföra revideringen av samverkansöverenskommelsen användes också begreppet civilsamhället. De organisationer som deltagit i revideringsarbetet har ställt sig bakom begreppsförändringen.

Nedan beskrivs de ändringar som gjorts i dokumentet lite mer noggrant, kopplat till varje avsnittsrubrik i förslaget till ny överenskommelse.

1. Inledning

Inledningen har skrivits om i syfte att lyfta fram intentionen med överenskommelsen och vad den kan bidra med - att skapa förutsättningar för ett gott samspel där parterna med tillit och förtroende till varandra tar sig an gemensamma frågor. Överenskommelsen är ett uttryck för en gemensam vilja att stärka samverkan mellan civilsamhället och Södertälje kommun för att finna lösningar på aktuella samhällsutmaningar och möta de behov som finns i vårt samhälle. Detta har tydliggjorts i den inledande texten. Inledningen har även försetts med underrubriker för att lyfta fram syftet, beskrivning av parterna och hur anslutning till överenskommelsen går till.

Syftet har omformulerats en aning för att sätta fingret på vad överenskommelsen är för typ av dokument - att den utgör ett övergripande ramverk för samverkan mellan civilsamhället och kommunen som ger gemensamma förhållningssätt och en plattform för fortsatt dialog.

Beskrivningen av parterna har utökats. Den tidigare överenskommelsen innehöll en kort beskrivning av idéburen sektor, genom exempel på associationsformer, men ingen beskrivning av kommunen. I förslaget till ny överenskommelse beskrivs även kommunen som part. Definitionen av civilsamhället är hämtad från den nationella civilsamhällespolitiken, närmare bestämt regeringens proposition En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55). Förutom att exemplifiera vilka olika associationsformer som ryms inom arenan har även en beskrivning av civilsamhällets olika roller som röstbärare, opinionsbildare och utförare lagts till.

Organisationer inom civilsamhället som vill ansluta till överenskommelsen kan göra det genom en skriftlig anmälan till kommunen. För kommunens del omfattar överenskommelsen samtliga nämnder och hela den kommunala förvaltningen. I det här skedet har vi valt att inte inkludera de kommunala bolagen. Detta då vi bedömer att det är en mer framkomlig väg att först bygga upp en struktur för förverkligandet av överenskommelsen inom kommunförvaltningen, avseende såväl genomförande som uppföljning. Om det dyker upp initiativ till samverkan i frågor där bolagen bör involveras, ansvarar kommunförvaltningen för att sådan kontakt tas.

2. Principer för samverkan

Överenskommelsen grundar sig på sju principer som utgör en gemensam värdegrund på vilken samverkan kan utvecklas. Dessa principer är: *långsiktighet, öppenhet och insyn, mångfald, självständighet och oberoende, dialog, kvalitet samt samhällsutveckling.*

De sex förstnämnda principerna är hämtade från den nationella politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55) och utgör även grunden för den samverkansöverenskommelse som undertecknades 2008 mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges kommuner och landsting (SKL). Principerna återkommer även i efterföljande överenskommelse på integrationsområdet. Efter att den första nationella samverkansöverenskommelsen togs fram följde många regioner och kommuner efter och slöt motsvarande överenskommelser på regional respektive lokal nivå, med utgångspunkt i samma sex principer.

Samverkansöverenskommelsen i Södertälje innehåller även en sjunde princip om *samhällsutveckling*. Principen lades till i den tidigare överenskommelsen på initiativ av civilsamhället. I de dialoger som förts under revideringen har det stora flertalet velat behålla denna sjunde princip. Några har menat att den redan ingår i övriga principer eller att den utgör ett övergripande syfte, en portalparagraf, för överenskommelsen. Vi har valt att behålla principen och spetsa till beskrivningen genom att just betona den utvecklingskraft som civilsamhället rymmer, ett engagemang som kommunen ska möta upp på

bästa sätt. Att våga tänka nytt tillsammans och prova nya sätt att samarbeta är en förutsättning för att hitta nya lösningar på samhällsutmaningar.

Principen om mångfald har kompletterats för att belysa att parterna genom samverkan - inte ensidigt kommunen - kan skapa förutsättningar för framväxten av nya organisationer och verksamheter. En avslutande mening har även lagts till för att förstärka vikten av mångfald inom civilsamhället: "Där många idéburna verksamheter får växa och olikheter ses som en tillgång skapas utrymme för innovation."

I principen om långsiktighet har vikten av en bred och formell förankring inom såväl kommunen som civilsamhället lyfts fram. I den tidigare överenskommelsen låg fokus på en bred politisk förankring inom kommunen.

I övrigt har beskrivningarna av principerna lämnats oförändrade från den tidigare överenskommelsen.

3. Åtaganden för överenskommelsens parter

Den tidigare överenskommelsen innehöll totalt 35 åtaganden varav 18 tillskrevs kommunen, 12 tillskrevs civilsamhället och 5 var gemensamma för båda parter. Åtagandena var kopplade till och sorterade under de olika principerna. Många åtaganden var snarlika och avsåg samma sak. Eftersom principerna är nära sammanlänkade med varandra är det svårt att undgå upprepningar om egna åtaganden ska formuleras till varje princip.

Att se över och bearbeta åtagandena har varit centralt i revideringen. Det är här parterna enas om vad vi kan och vill åta oss gentemot varandra och tillsammans. I bearbetningen har vi strävat efter att minska ner antalet åtaganden och bli mer konkreta. För att kunna göra det har vi valt att frikoppla åtagandena från respektive princip och istället lägga åtagandena i ett eget avsnitt. Ett åtagande kan på så sätt svara upp mot flera principer. Vi har lyssnat in vad civilsamhället förväntar sig och önskar av kommunen och bedömt vad parterna kan åta sig inom ramen för överenskommelsen. Vi har klustrat, slagit samman och omformulerat tidigare åtaganden samt lagt till nya.

Arbetet har mynnat ut i totalt 18 åtaganden - 5 gemensamma för båda parter, 8 för kommunen och 5 för civilsamhället. De gemensamma har lagts först och avser framförallt vårt förhållningssätt mot varandra och hur vi bygger en ömsesidig relation. Sedan följer de mer specifika åtagandena för respektive part.

4. Struktur till stöd för överenskommelsen

I en bilaga till tidigare överenskommelse fanns ett förslag till organisation för det fortsatta arbetet, som skulle ledas av en samverkansgrupp med representation från kommunen och anslutna organisationer från civilsamhället. Bilagan innehöll även en utvecklingsplan för fyra identifierade utvecklingsområden där flera aktiviteter handlade om att utveckla formerna för samverkan. Det arbetet kom en bit på vägen under föregående period och har vidareutvecklats och satts på pränt i och med denna revidering.

I förslaget till ny överenskommelse ingår en beskrivning av strukturen för det löpande arbetet i själva överenskommelsen (huvuddokumentet). Strukturen ska fungera som stöd för överenskommelsen och anger hur parterna regelbundet ska mötas och omhänderta frågor. Strukturen består av *dialogforum* som genomförs minst två gånger per år, tematiska och tillfälliga *arbetsgrupper* som bildas utifrån de frågor som identifieras, samt en partsammansatt *samrådsgrupp* som ska utveckla, samordna och främja det gemensamma arbetet utifrån överenskommelsen på ett mer övergripande plan.

För att dokumentera och underlätta uppföljningen av det arbete som bedrivs ska en aktivitetsplan tas fram och uppdateras löpande. I kommunen ansvarar Föreningsstöd på kultur- och fritidskontoret för att samordna arbetet med överenskommelsen och för att leda ett kommunalt nätverk för samverkansfrågor.

Ett sådant nätverk för tjänstepersoner inom kommunförvaltningen finns inte idag men föreslås inrättas innan den nya överenskommelsen träder i kraft.

5. Uppföljning av överenskommelsen

Överenskommelsen föreslås följas upp årligen. Uppföljningen innebär en avstämning av parternas åtaganden och de aktiviteter som genomförts. Det som följs upp är således hur arbetet inom ramen för överenskommelsen fortskrider.

Ansvaret för uppföljningen vilar på kommunen. Samrådsgruppen kan vara behjälplig men det är kommunen som ansvarar för att sammanställa en skriftlig rapport. Uppföljningen ska återkopplas till dialogforum och sändas till de anslutna civilsamhällesorganisationerna. Detta för att säkra att samtliga parter hålls informerade om arbetets fortskridande. Arbetet föreslås även rapporteras till kommunfullmäktige i kommunens samlade uppföljning av social hållbarhet.

I och med att kultur- och fritidsnämnden tilldelats uppdraget att samordna kommunens arbete med samverkansöverenskommelsen, ser kontoret det som rimligt att uppföljningsrapporten sammanställs till kultur- och fritidsnämnden för beslut innan den lämnas vidare som underlag till kommunens samlade uppföljning av social hållbarhet. Förslagsvis kan en sammanfattning eller exempel ur rapporten lyftas in i uppföljningen av social hållbarhet.

Det bör således åligga kultur- och fritidskontoret att inhämta underlag till rapporten från övriga kontor, vilket rimligtvis kan göras via det nätverk för samverkansfrågor som ska inrättas inom kommunen. Det skulle betyda att varje nämnd inte förväntas göra en egen uppföljning och rapportering av sin samverkan med civilsamhället inom ramen för överenskommelsen.

För närvarande pågår en revidering av kommunens folkhälsostategi som utgör huvuddokumentet för den samlade uppföljningen av social hållbarhet. Hur samverkansöverenskommelsen ska rapporteras till kommunfullmäktige inom ramen för detta behöver tas om hand i ett helhetsgrepp. Därefter kan mer detaljerade anvisningar för uppföljningen av samverkansöverenskommelsen utarbetas inom kommunen.

6. Överenskommelsens giltighet

Överenskommelsen föreslås även fortsättningsvis vara fyraårig och avser perioden 2025–2028. När kommunfullmäktige fattat beslut om att anta överenskommelsen för kommunens räkning kan organisationer inom civilsamhället ansluta sig. Målsättningen är att få med så många organisationer som möjligt från start men anslutning kan göras löpande under överenskommelsens giltighet.

Kontorets intention är att efter kommande remissrunda förankra slutförslaget med civilsamhället på nytt innan ärendet går vidare till kommunfullmäktige för beslut. Den förankringen föreslås ske vid ett dialogforum i december 2024. Enligt tidplan väntas ärendet sedan behandlas i kommunfullmäktige i mars 2025. Slutversionen ska genomgå grafisk produktion och färdigställas till trycksak.

- Avsnitt som tagits bort

I tidigare överenskommelse identifierades fyra utvecklingsområden: samverkan, information och delaktighet, idéburen sektors roll och ideell engagemang samt långsiktighet. Dessa beskrevs kort i ett eget avsnitt sist i överenskommelsen. Därefter följde en bilaga där utvecklingsområdena bröts ner i en utvecklingsplan som omfattade 22 punkter.

Såväl utvecklingsområdena som utvecklingsplanen (bilagan) har strukits i den nya överenskommelsen. Innehållet och intentionen har istället omhändertagits och inarbetats i de åtaganden och i den

stödstruktur som ingår i den nya överenskommelsen, i de fall det bedömts vara fortsatt aktuellt. På så sätt har överenskommelsen blivit mer lättöverskådlig och förhoppningsvis enklare att arbeta utifrån.

Samberedning

Ärendet har beretts av kultur- och fritidskontoret. Samtliga kontor i kommunförvaltningen har varit representerade i en referensgrupp som träffats två gånger under arbetet med revideringen och då haft möjlighet att lämna synpunkter och förslag.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Kultur- och fritidsnämnden har inte tillförts medel i budgetram för uppdraget att leda kommunens arbete utifrån samverkansöverenskommelsen. De kostnader som uppkom för konsulttjänster och dialogmöten 2018–2021 under uppstarten av arbetet med den första överenskommelsen belastade kommunstyrelsen. Däremot tillsköts kultur- och fritidsnämnden extra medel under 2022 (500 tkr) och 2023 (700 tkr) som en särskild satsning för att stärka arbetet med samverkansöverenskommelsen.

Arbetet med revideringen av överenskommelsen har bedrivits av personal på kultur- och fritidskontoret. Kostnader för de två möten som hållits med civilsamhället har varit ringa och belastat budgeten för område Fritid och förening. Ett ytterligare möte med civilsamhället, ett dialogforum, ska genomföras under 2024. Kostnader kommer framgent även uppstå för grafisk produktion och tryck av det slutliga dokumentet.

I det underlag som ska färdigställas till kommunfullmäktige, efter remissrundan och den slutliga bearbetningen av dokumentet, kommer kultur- och fritidskontoret att närmare belysa förutsättningarna för det fortsatta arbetet utifrån överenskommelsen. Hit hör både de ekonomiska och personella resurserna.

Maria Lindeberg
Kultur- och fritidschef

Adel Eliasi
Områdeschef Fritid och förening

Beslutet skickas till

Akten